

УДК 656.073.51

ВВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИБУТТЯ

Сілантьєва Ю.О., к.т.н., доцент

Катрушенко Н.А.

Національний транспортний університет

Abstract

Integrating customs information systems of the European Union and Ukraine requires the adaptation of national legislation. The introduction of the “zagalna declratsiia prybuttia” (general declaration of arrival) has become an appropriate step for current Ukraine's trade and customs policy and compliance with the provisions of international agreements signed. It has obliged international carriers to submit additional information to the customs authorities when importing goods into the customs territory of Ukraine, including for the purpose of transit. Since in most cases this information has already been lodged in other documents and new responsibilities additionally burden the whole economic operation, there is a need to harmonize new and existing procedures within the framework of a single customs information system, remove inconsistencies from legislative acts and clarify the need for such innovations.

Keywords: entry summary declaration, integration, international freight transportation.

Вступ

1 вересня 2017 р. в Україні після тривалого процесу ратифікації набула чинності у повному обсязі Угода про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом (ЄС), Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Відповідно до даної угоди Україна взяла на себе певні зобов'язання щодо наближення національного митного законодавства до європейського. 02 жовтня 2019 року Законом України №141-ІХ «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» було введено поняття «загальна декларація прибуття» (ЗДП). З 7 листопада 2020 р. в Україні ЗДП є обов'язковою для пропуску товарів через митний кордон: для ввезення товарів до України з метою імпорту та для ввезення товарів до України з метою транзиту. Такі нововведення зумовили необхідність заповнення засобами електронних сервісів (веб-сервіс “Єдине вікно для міжнародної торгівлі”, десктопні застосунки митних брокерів, комерційні портові або транспортні інформаційні системи) ще одного обов'язкового документу при здійсненні зовнішньоторговельних операцій.

Аналіз попередніх досліджень

На сьогодні внесення перевізником даних в електронну систему щодо прибуття транспортних засобів із вантажем на пункт пропуску України є новим [1], тому до цього – недискусійним. Після опублікування відповідних законодавчих положень державні органи і профільні асоціації [2-6] проводили консультації, де демонстрували роботу цієї системи і порядок внесення даних. Окремі повідомлення й обговорення учасників зовнішньоекономічної

діяльності в соцмережах акцентували на тих аспектах процедури, щодо яких викликають непорозуміння чи складнощі. Загалом, правова адаптація України до ЄС визначена як пріоритетний напрям української зовнішньої політики і закріплена законодавчо у 2004 році [7].

Постановка проблеми

Оскільки введення ЗДП має на меті адаптацію до міжнародних митних правил, для прозорості ситуації доцільно проаналізувати подібні форми повідомлення, визначені в митному кодексі ЄС (UCC) та міжнародних торгових/митних/транзитних конвенціях ВТО/ВМО. ЄС має аналог у вигляді ENS (entry summary declaration) – документу, згідно з яким перевізник (або уповноважений представник) повідомляє митним органам у встановленій формі й порядку та у визначений термін, що товари мають бути ввезені на митну територію Союзу [8]. Так само, як й ЗДП, ENS повинна містити відомості, необхідні для аналізу ризиків з метою захисту і безпеки. На сьогодні ENS подають через національні митні інформаційні системи (наприклад, до ATLAS-EAS як у Німеччині) або напряму (як у Великобританії) до системи ICS (Import Control System). Прийняття ENS засвідчується присвоєнням номеру MRN (Movement Reference Number). Після прибуття морського чи повітряного судна з партіями вантажів до ЄС на митницю першого в'їзду перевізник надсилає повідомлення про прибуття (arrival notification), де вказує всі ENS. Відповідь від митниці є дозволом на розвантаження. В певних випадках замість ENS митні органи дозволяють використовувати митну декларацію чи декларацію тимчасового зберігання. Крім вищеназваних декларацій, UCC передбачає використання загальної декларації вибуття, декларації та повідомлення для реекспорту. Замість митної декларації, з дозволу митниці, можна надати спрощену декларацію (simplified declaration), а потім за необхідності додаткову декларацію (supplementary declaration). В свою чергу додаткова декларація може мати загальний, періодичний і рекапітулятивний характер. Система контролю імпорту ЄС подібна до системи AMS (Automated Manifest System), яку використовує Митно-прикордонна служба США [9].

На сьогодні результати роботи державних органів щодо Євроінтеграції стають відчутними для бізнесу: однакові види митних декларацій, у тому числі нещодавно введена спрощена декларація, запровадження європейської спільної процедури транзиту [10, 11] разом із транзитною інформаційною системою, приведення до європейських стандартів вітчизняної продукції, створення відкритої бази даних митної вартості партій товарів для прозорості оподаткування, створення умов для роботи уповноважених економічних операторів тощо. Однак, певні питання, пов'язані із нововведеннями ще потрібно буде узгоджувати. Якщо в UCC для попереднього інформування митних органів про ввезення товарів на митну територію ЄС для третіх країн передбачено подання ENS та у разі розвантаження товарів у пункті пропуску - NA/NAP (крім того, можна максимум за 30 діб подати митну декларацію для подальшого випуску товарів у вільний обіг), то в МКУ для імпорту в загальних випадках передбачено подання попередньої митної декларації (EE/EA), а для

транзиту – транзитної декларації (ТР), а також загальної декларації прибуття, для заповнення якої використовують дані з ЕЕ (ЕА, ТР) чи TIR-EPD.

Мета та завдання

Метою роботи є аналіз особливостей запровадження загальної декларації прибуття в Україні й подальшої адаптації країни до митних правил ЄС. Для цього, в першу чергу, було проведено порівняння особливостей застосування попередніх повідомлень про намір ввести товар в Україну та ЄС, далі проаналізовано інформацію, яку вносять до ЗДП, а також складнощі, з якими зіткнулися перевізники під час такого нововведення.

Результати вирішення основних завдань проблеми

Загальна декларація прибуття є обов'язковим документом при імпорті товарів та при їх ввезенні на митну територію України з метою транзиту.

Дана декларація подається до митного органу перевізником, що переміщує товари, або іншою особою від його імені (брокером).

ЗДП являє собою:

- електронне повідомлення, яке містить набір відповідних даних, засвідчене електронним цифровим підписом – кваліфікованим електронним підписом (КЕП) та надіслане митному органу у вигляді електронного файла;
- електронне повідомлення, яке заповнюється в особистому кабінеті користувача на веб-порталі Державної Митної Служби України.

Відповідно до Митного кодексу України загальна декларація прибуття подається до митного органу, у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску через державний кордон України, де товари вперше перетнуть митний кордон України, до прибуття таких товарів на митну територію України [1]. Крім того, законодавством встановлені строки подання такої декларації: у випадку перевезення товарів автомобільним транспортом ЗДП повинна бути подана не пізніше ніж за одну годину до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України.

Слід зазначити, що відповідно до Митного кодексу з моменту пред'явлення митному органу товарів, що ввозяться на митну територію України на підставі загальної декларації прибуття, перевізник несе адміністративну відповідальність, яку ще надалі необхідно буде деталізувати. Адже мова йде про відповідальність за порушення митних правил, неподання чи несвоєчасне подання ЗДП, подання ЗДП з окремими незаповненими полями [3].

ЗДП можуть подавати до митного органу через:

- особистий кабінет на Єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» (<https://cabinet.customs.gov.ua/>);
- брокерські програми;
- морських агентів (комерційні портові інформаційні системи).

При оформленні ЗДП через особистий кабінет інформацію можна вносити самостійно або отримувати з вже заповнених TIR Carnet чи попередніх митних/транзитних декларацій.

При використанні системи TIR EPD необхідно вказати серію та номер книжки МДП. Після чого буде доступна вже передзаповнена форма, в яку

додають інформацію. Такий спосіб створення ЗДП доступний перевізнику й митному брокеру. При створенні ЗДП з попередньої або з транзитної митної декларації в систему необхідно ввести номер такої декларації. Після чого декларант також отримує передзаповнену форму, в яку додає необхідні реквізити. Такий спосіб створення ЗДП доступний для тих учасників ЗЕД, які вказані в попередній чи транзитній декларації. Після заповнення всіх полів ЗДП підписують КЕП і подають.

ЗДП повинна містити наступні відомості:

1. Вид транспорту. Код ДРФО; прізвище, ім'я та по батькові декларанта, номер його телефону, серію та номер паспорта. Код митниці першого в'їзду на митну територію України, а також орієнтовний час та дату прибуття.

2. Відомості про декларанта, представника і перевізника.

3. Країни маршруту.

4. Відомості про транспортні засоби та пломби.

5. Відомості про партії товарів:

- код та номер транспортного документа;
- країна завантаження та назва місця завантаження;
- країна розвантаження та назва місця розвантаження;
- код процедури та код способу оплати за транспортні перевезення;
- коди країн маршруту партії товару;
- інформація про сторони, які задіяні в цій партії товару (відправник, одержувач, продавець, покупець);
- інформація про товар(и) партії товарів; інформація про небезпечні товари у випадку таких перевезень;
- код товару (на рівні 6 знаків і більше);
- вага брутто;
- назва товару;
- відомості про упаковку товарів;
- відомості про контейнери (якщо товар переміщується в контейнері);
- документи до товару (аналогічно графі 44 митної декларації).

В цьому переліку, на відміну від попередньої/транзитної декларації, немає вартісних характеристик постачання та гарантій сплати митних платежів.

Після отримання митним органом ЗДП така декларація реєструється автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі. Їй присвоюється реєстраційний номер MRN, який надсилається особі, що подавала таку декларацію. Протягом однієї години з моменту отримання ЗДП митний орган здійснює аналіз ризиків та приймає рішення щодо здійснення окремих форм митного контролю. Після прибуття товарів у перший пункт пропуску митний орган повідомляє про це перевізника.

Відповідно до законодавства перевізник чи особа, що діє від його імені, може вносити зміни в подану ЗДП, але у випадках, якщо: митним органом ще не повідомлено про наміри проведення митних формальностей, пов'язаних із фізичною перевіркою товарів; товари ще не були пред'явлені митному органу; митним органом не виявлено помилок у відомостях, зазначених у ЗДП. У

зв'язку з цим актуальною є необхідність чіткого визначення, які саме дані можна змінювати і в який момент.

Підприємство, яке отримало авторизацію АЕО-Б, користується перевагою отримання завчасного повідомлення від митного органу про те, що відповідні товари і транспортні засоби комерційного призначення на основі результатів аналізу ризиків за загальною декларацією прибуття будуть підлягати митному огляду в пункті пропуску через державний кордон України [1]. Це питання також потребує певних уточнень для перевізників.

Висновки

Введення загальної декларації прибуття з точки зору державних служб пройшло у штатному режимі: за перші дві доби виписано 25 відмов у пропуску автотранспортних засобів через митний кордон України через відсутність ЗДП; аномального збільшення черг, через введення ЗДП, не спостерігалось [4]. Брокери здебільшого виконали свою задачу без складнощів. Проте у перевізників такі нововведення викликали непорозуміння щодо доцільності заповнення великої кількості полів ЗДП, адже основна інформація про товари, що ввозять, вже заявлена митному органу. У певних випадках подання ЗДП для перевізника тягне за собою додаткові фінансові витрати через необхідність звернення до брокера, оскільки він не володіє повною інформацією для заповнення (наприклад, коди всіх товарів в партії не вказані у товаросупровідних документах; відсутність перекладу полів англійською мовою та необхідність застосування електронного цифрового підпису унеможлиблює її заповнення іноземними перевізниками).

Очевидно, що митна система України знаходиться на черговому етапі трансформацій, тому додаткові інформаційні матеріали, які б формували загальне уявлення про всі її етапи, давали б можливість учасникам зовнішньоторговельної угоди й громадськості побачити кінцевий результат таких змін.

Література

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Офіційний вісник України від 04.05.2012 – 2012 р., № 32, стор. 9, ст. 1175.
2. Відеоінструкція заповнення загальної декларації прибуття в особистому кабінеті. Єдиний державний інформаційний веб-портал “Єдине вікно для міжнародної торгівлі” [<https://cabinet.customs.gov.ua>]
3. Держмитслужба відповідає на питання про загальну декларацію прибуття. Веб-портал Державної митної служби України [<https://customs.gov.ua>]
4. Новини і консультації Київської митниці Держмитслужби [<https://www.facebook.com/KYIVcustomsUA>]
5. Серія Online-семінарів щодо заповнення ЗДП в QDpro. Асоціація митних брокерів України [<http://ambu.org.ua>]
6. Веб-портал Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України [<http://www.asmap.org.ua>]

7. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 №1629-IV // Офіційний вісник України від 30.04.2004 – 2004 р., № 15, стор. 30, стаття 1028.

8. Union Customs Code: Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 9 october 2013 no 952/2013. Веб-сайт Європейської комісії [<https://ec.europa.eu/>]

9. ACE and Automated Systems. Веб-портал Митно-прикордонної служби Сполучених Штатів Америки [<https://www.cbp.gov>]

10. Transit Guidelines. Route for efficient transit regime – World Customs Organization, Belgium - 2017, 222 p.

11. Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи: Закон України від 12.09.2019 № 78-IX // Урядовий кур'єр від 02.10.2019. – 2019 р., №188.